

NICHOLAS
SHAKESPEARE
DĚDICTVÍ

≡ KNIHA ZLIN

FLEET

Nicholas Shakespeare

Dědictví

NICHOLAS
SHAKESPEARE
DĚDICTVÍ

Copyright © Nicholas Shakespeare, 2010
Translation © Magdalena Hamšíková, 2014

ISBN 978-80-7473-176-1 (PDF)

Pro Jóna

*Všechno, co začíná jako komedie, skončí jako zádušní modlitba
do prázdna.*

Roberto Bolaño, *Divocí detektivové*

ZÁPADNÍ AUSTRÁLIE, 1960

Zem pod kroky jeho těžkých bot praskala, vzduch byl plný poletujícího hmyzu. Trmácel se dál po vyprahlé planině a hledal ve své mapě orientační body.

Daleko za ním ležel Marble Bar, na západ oceán a na jih Perth, kde byla ona – uvnitř ho píchlo, když si na ni vzpomněl. Před ním, pokud byly jeho výpočty správné, se tyčilo pohoří. Zahlédl je tenkrát ze vzduchu, jen na okamžik skrze oslepující provazce deště. Neuměl si představit, jaký bude mít tvar, až je uvidí přímo před sebou.

Slunce mu propalovalo pásku přes oko. Vysoko nad sebou uviděl hejno ptáků ne větší než drobná semínka na obloze.

Dál směřoval na jih přes horkou náhorní plošinu, občas se zastavil a zmáčkl spoušť fotoaparátu nebo zkontroloval svoji polohu. Šel přes vyschlá koryta řek a přes porosty slanomilných keřů, proplétal se pichlavou trávou a ztrácel se ve vlastních myšlenkách. Na dně jílové pánve narazil na otisk pneumatiky. Táhl se asi čtyřicet pět metrů a pak zmizel. Znamka dřívějšího deště. V mi-hotavém parnu musel pokračovat vlastní cestou. Prozradila by o něm vše komukoli, kdo by ho chtěl sledovat.

Bouřka, která zatopila důl v Marble Bar, se tudy evidentně neprohnala. Jemňoučkový prach zbarvil všechno

svým charakteristickým červeným odstínem. Okolní krajina klidně mohla být tou nejstarší na světě. Dno oceánu, který se vypařil a z jehož bahna vzešli pradávni předkové, nedotčení jinou formou života. Kráčel dál, prohnutý v nepřírozeném revmatickém úhlu pod tíhou žhnoucího slunce a vahou tlumoku. Díval se na zem, na svůj těžký, tmavý, dlouhý stín, jako by z člověka, kterým byl, zbyl jen obrys na vyprahlé zemi.

Bylo bezvětří. Jeho dech čpěl jako rozlité pivo, a když si opuchlým jazykem přešel přes zuby, cítil jen zaschlé sliny. Jeho oko už přestalo vnímat, co leželo před ním. Země se třpytila, jako by se místo ní pořád rozléval oceán. Fata morgána proměnila planiny v jezera, viděl je naprosto zřetelně. A na jejich hladině se vznášela Cheryl: šla od oltáře zavěšená do nějakého Angličana; pak jeho babička uprostřed pouště, jak pije z louže, kam se vyčural její oslík; a na okraji zorného pole, jako vždy, postava Dona Flexmora.

Do ucha mu vletěla moucha. Její bzučení se v ušním bubínku odráželo s větším hlukem, než který naposledy slyšel, když opouštěl Land Rover. Vytřepal ji ven a plahočil se dál, v duchu se proklínal. Nikdy si nemyslel, že se bude muset táhnout tak daleko.

Cesta byla čím dál tím hrbolatější. Nohy mu krvácely a podrážky se rychle ošoupaly, ostré kameny je prořezaly. Byl v říši kamenů. Vzal do ruky jeden velikosti své pěsti, s vymletým otvorem. Důkladně ho prostudoval. Pak ho odhodil stranou.

Šel krok za krokem. Na chodidlech se mu dělaly puchýře a páska přes oko ho dřela. Ale pokaždé když se vyšplhal z povodní vymletého koryta řeky plný naděje, že uvidí svoji horu, jeho pohled za nejvzdálenějším červeným kamením narazil jen na jednotvárnou oblohu.

Vzduch byl tak horký a suchý, že jakmile narazil na skalní výchoz, zahodil tlumok a zaplul do stínu, kde čekal, opřený o kamennou stěnu. Nad ním zakroužil klínoocasý orel. Jeho černý stín se mihl po zemi a pak splynul s balvanem, na kterém s plácnutím přistál. Pták ho pozoroval, hlavu měl nakloněnou stejně jako Cherylina matka, odhadoval, za jak dlouho mu bude moci vyklovnout druhé oko. Jakmile se pohnul, orel líně odletěl pryč.

Druhý den odpoledne dorazil k prašnému okraji další náhorní plošiny. Dole pod ním narůžovělé plochy země a tmavé obrysy namodralých kamenů – před ním, v dálce, vrchol hory. Jakmile se ale vyškrábal na další sráz, zklamaně zjistil, že už hora není vidět. Se zapadajícím sluncem sešel z nížiny do hluboké rokle, kde se utábořil na noc. Na vyschlých povodňových naplaveninách rozdělal oheň a v rendlíku si uvařil čaj. Vysoká stěna rokle zesilovala zvuk praskajícího ohně. Pleskl se do tváře, vylovil z vody komára a zamíchal lístky čaje tenkou kostí, kterou našel v korytu řeky – holeň mrtvého zvířete. Myslel na babičku, která voněla po francouzských cigaretách, a když s ním mluvila, pohrávala si se stříbrným náramkem na zápěstí.

Záplava světla pohasla. Zul si těžké kožené boty. Škubl sebou bolestí, když osvobozoval bolavé paty jednu po druhé. Něžně uložil boty k ohni, jako by je dával pod postel. Nekonečný zemský oceán zanechal na jejich špičkách stopy soli, které vykryštovaly ve vlnkách a olemovaly je. Teď na něj civěly. Shrnul si ponožky. Pod nehty měl tmavě rudou a mokvající puchýře pokrývala zaschlá narezlá pasta. Omyl si zničená chodidla zbytkem čaje – konejšivá úleva, jako by mu čaj barvící kůži mohl ulevit – a obvázal si je pruhy látky, které natrhal z rukávů košile.

Po tom vedru ho náhlý chlad roztřásl. Vyhrabal si do-
lík, aby se mu dobře spalo, a rozložil si v něm celtu. Ale
termity mu pochodovali nahoru a dolů po zádech, a tak
si nalámal pár větviček akácie, na nichž zbyly přízraky
listů. Vyrobil si pichlavou matraci a uložil se na ni.

Ráno vyšlo rudé slunce identické barvy jako země.
Tedy až na slabě ohraničené čerstvé stopy. Dřepl si
a pozoroval je.

Někdo ho sledoval. Kotlík byl převržený, plechovky
odvlečené do křoví, poblíž čerstvý trus. Jeho rty se od
sebe odlepily: „Je tady někdo?“

Nic.

Sbalil si tlumok, hodil ho na záda a vydal se podél vy-
schlého řečiště. Byl lehčí o konzervy masa, které snědl,
a vodu, která vytekla plátěnou taškou. Ranní teplota
byla velmi příjemná, i když měla jen krátké trvání, do
chvilé, než si člověk uvědomil, že se chystá další žhavý
den. Zaslhlý pot znovu vyskočil a brzy měl orosenou
tvář i krk a na zádech plášt much. Těžce zkoušené větve
pouštního blahovičníku mu ukazovaly cestu vpřed.

Hlouběji v rokli narazil na díry ve skalách plné olej-
naté vody, ve které plaval trus varanů pestrých. V od-
raze uviděl svoje tmavé obočí, jak bledne do odstínu
měsíčního prachu. Povrch byl měkký a boty se bořily
do země. Zelená tráva rašila na nečekaných, neprav-
děpodobných místech a na příkrých březích pučely
shluky tajuplné růžové a žluté vegetace, nad křiklavě
zbarvenými drobnými orchidejemi pronikavě štěbetaly
pěnkavy. Nedávný déšť sem přinesl život.

Rokle končila příkrým srázem, odkud se mu naskytl
pohled na planinu, kterou přešel. Když studoval mapu,
ucítil podivný závan větru. Hluk přitáhl jeho pohled
k pokroucenému stromu, který vyrůstal z jižní strany
popraskaného balvanu. V tu chvíli uslyšel zakašlání.
Stál jako přikovaný. Zakašlání se ozvalo znovu, jako

dávná vina. Nebo to byl smích? Na konci svého dlouhého stínu uviděl ještě jeden – siluetu dvou vlčích uší.

Pak, dřív než se stačil poohlédnout po nějakém kameni, ji uviděl. Vynořila se v dálce nad zakrslými chomáči kavylu a to přebilo veškeré znepokojení nad stínem, který teď opět zmizel v prachu. První, co ho napadlo, když ji spatřil: *Dívám se na horu Ararat*. Jeden ohromný vrchol a jeden menší – oba dva se tyčily nad pouštní krajinou v místě, které si zakroužkoval na mapě.

Napnul síly a vyrazil kupředu, nedbaje na zničené nohy a popíchané uši. Jeho stín, delší o nasazený klobouk, se teď táhl směrem k hoře. Bodavé jehličky žízně a nepřetržité bzučení much. A celou dobu se před ním vrcholy zvětšovaly, stejně tak sílila i záře toho kutálejšího se rudého oka nad hlavou.

Skrze opar viděl hřebeny navátého železně rudého písku na purpurových svazích hory. Byly součástí větrem ošlehaných hor, zformovaných vichřicemi a deštěm do velkolepých tvarů. Udělal si fotku, protože sem se rozhodně bude muset vrátit. Skalnatá masa jeho Araratu, jak už o hoře v duchu uvažoval, působila spíš jako pevnost s tyčícími se věžičkami a komíny. Ve slunečním svitu se jen leskla, vyleštěná větrem a padající sutí.

Cesta mu zabrala celý den.

Utábořil se ve strži na úpatí. Jasná modř oblohy se potáhla hradbou hustých tmavých kumulů. Noc přišla rychle, když ležel na zádech, neviděl nad sebou žádné hvězdy. Slyšel, jak hrom rozechvívá nedaleké hory, a čekal, že na zem začnou se sykotem padat dešťové kapky velikosti mincí.

Před úsvitem začal vát chladivý vánek. Proudil i strží a on mu naslouchal, jak ševelí v křoví. A pořád nepršelo. S prvními paprsky slunce se vydal přes rozeklaný převis dávnověkého slepence a razil si cestu po plochých deskách barvy zaschlé krve. Noční vlhkost oživila zem

a dodala jí lesk, přesto ale nebyly stěny hory v šedavém světle tak zářivé, jak si je pamatoval. Jediné znamení, že by mohl být blízko, dával jeho zmatený kompas. Ručička oscilovala od jednoho svahu k druhému.

Vítr mu dýchl do obličeje, cítil ho na kůži. Ale nevoněl jako v Perthu nebo Aleppu, bez prachu, čistě a sladce. Vítr bez minulosti. Nejdřív jeho hatmatilce nerozuměl. Teď mu přišlo, že šeptá o začátku.

O dvacet minut později došel k cíli.

Stál tam a třásla se mu kolena. Zdálo se, jako kdyby něco pohltilo skalní stěnu. Zasmál se a srdce mu divoce poskočilo z jedné strany žeber ke druhé, jak se rozhlížel nalevo i napravo. Všude okolo rez.

Později si mladý muž spočítal, že toho dne jeho stín padl na milion tun vysoce kvalitní železné rudy, jejíž ložiska se táhla čtyřicet mil na jednu stranu a třicet mil na další. A to všechno bylo jeho.

LONDÝN, 2005

1

Byl únor, chladné deštivé odpoledne. Andy Larkham se hrbil nad pracovním stolem v jedné z kanceláří nakladatelství Carpe Diem, když se ve dveřích objevila žena.

Uplynula notná chvíle, než si jí vůbec všiml. Zvedl oči a naslinil hrot tužky.

„Nemáš být náhodou na pohřbu?“ zeptala se.

„Proboha...“ odstrčil židli od stolu a vyskočil na nohy. Hodinky ukazovaly 14:35. Zpoza dveří popadl ramínko s otcovým modrým oblekem a začal se do něj soukat, přestože pořád stála ve dveřích. S jednou rukou vraženou do kabátu se zeptal: „Jak dlouho to trvá do Richmondu?“

„V tomhle počasí? Půlhodinu – ale budeš si muset vzít taxík.“

Andy už byl u dveří, když si vzpomněl na parte na stole. Vrátil se pro něj a opět se obrátil k odchodu.

„Mohl bych si půjčit dvacet liber?“

„A co těch dalších dvacet, co sis půjčil v pátek?“

„Prosím, Angelo. Vždyť je svatého Valentýna. Přece víš, že ti to vrátím.“

„Vážně?“

„Hned zítra ráno skočím do banky. Slibuju,“ pročísl si husté blondaté vlasy.

Dala mu je, stejně jako vždycky, ale neodpustila si patřičně kyselý výraz. Ignoroval ho. Schody vzal hopem a proběhl okolo recepčního Errola ven na chodník.

Dešťové kapky se vpíjely do černě olemovaného papíru, když si ověřoval, kdy a kde má přesně být. Obřad začínal ve tři v kapli číslo osm.

Neměl deštník, a tak stál venku a mokl. Autobus jedoucí po Kensington High Street rozstříkoval vodu z kaluží. Skupinka školáků s taškami nad hlavou chvátala do metra.

Konečně zastavil taxík. Vystoupila z něj nějaká paní a Andy si rychle vlezl dovnitř. „Richmondské krematorium,“ řekl.

Cestou z Hammersmithu bubnoval do střechy taxíku déšť, hotová průtrž mračen, a Andy přemýšlel, kdo tam asi bude.

Jeho první učitelka slečna Carronová? Milá paní – laskavá a spravedlivá. V druhé třídě ho učila slečna Lightfootová. Byla mladá a hezká, Andy si ji velmi oblíbil. Na rozdíl od toho zlomyslného vysloužilého hráče lakrosu, který přišel po ní. „Stalin“ Podhoretz na škole naštěstí nevydržel déle než jedno pololetí. Nahradil ho nový učitel. Byl to vysoký chlap jako hora, rozhodně starší než zbytek učitelského sboru. Měl stříbrné kudrnaté vlasy, pronikavý pohled a všechny odzbrojil svým nadšeným zájmem o celou řadu věcí, Vermeerem či argentinským tangem počínaje a povídkami Flannery O'Connorové konče.

Jmenoval se Stuart Furnivall. Třicet let učil na školách všude možně po Evropě, ale když mu zemřela manželka, původem Francouzka, přesídlil na důchod do Shaftesbury. Chtěl se tam usadit a pracovat na své knize, jenže když už se konečně chystal věnovat psaní, obrátila se na něj místní škola s prosbou o výpomoc.

Furnivall nebyl ten typ učitele, který se neobejde bez tabule. Dobře věděl, co je nejpodstatnější a jaká tajemství stojí za to znát. Dokázal ostatní nadchnout. Taký vášnivě rád muškařil a hrál ragby. Do roka vedl kriketovou jedenáctku, kde hrál i Andy. Ale jeho největší sen se mu nikdy nesplnil. Ve skutečnosti si přál být francouzským učencem.

Byl to právě Furnivall, kdo pomohl Andymu vymanit se z prázdnoty dní bezprostředně po otcově infarktu.

Naučil Andyho mnohem víc než jen to, jak odpálit míč a jaké knihy číst. Andymu se na něm asi nejvíc líbilo, že nekázal a nepoučoval, ale svou vášní a zápletem pro věc dokázal zažehnout oheň i ve svých studentech. Nevnucoval svoje myšlenky, jen je zlehka nahazoval jako vlasec na pstruhu a čekal, až se chytíte na háček.

Ještě dlouho po ukončení školy mu Furnivallův odkaz silně rezonoval v hlavě. Co by tomu řekl Furnivall? Jak by se Furnivall zachoval v podobné situaci? Souhlasil by s tím Furnivall? Ačkoli s ním nebyl v kontaktu několik měsíců, byl jeho smrtí zaskočen.

Když taxík zastavil před krematoriem, venku pořád lilo jako z konve. Andy vrazil řidiči dvacetilibrovku od Angely, nečekal na drobné a vyběhl ven mezi kaluže. Kaple, kterou hledal, měla nade dveřmi bílý kachel s číslem osm. Nacházela se mezi ostatními kaplemi, které tvořily celou alej. Vpadl dovnitř, ale zjistil, že obřad už dávno začal.

Ten trýznivý pocit opozdilce.

Stál tam, z kabátu mu crčela voda a oči se pomalu přizpůsobovaly přítmi kaple. Rakev na katafalku. Kříž nad nařaseným závěsem barvy ovsa. A prázdno – až na dvě osoby v přední lavici nalevo. Muži, jehož šedé vlasy vypadaly zezadu jako součást jeho obleku, bylo asi okolo padesátky a měl kulaté bifokální brýle. Otočil se na

Andyho s pohledem, který se ptal: co tady ksakru děláš? Žena se ztrhanou tváří zachumlaná v hnědém kožichu upírala pohled před sebe na rakev a – když se se zajíknutím otočila – ani v nejmenším se nepodobala drobné slečně Carronové, a už vůbec ne slečně Lightfootové.

Jediný další člověk v kapli byl malý šlachovitý kaplan s širokým zarudlým obličejem a špičatou bradou. Stál vedle rakve a právě uctíval památku zesnulého. Nikdo další tam nebyl.

„... Právě tyto chvíle nás nutí se na okamžik zastavit a zamyslet se. Možná si sami pokládáte prastarou otázku: „K čemu je to lidské snažení?““

Andy si sundal promáčený kabát a usedl do zadní lavice. Zkontroloval hodinky – tři hodiny dvacet. Ještě deset minut a Furnivallův smuteční obřad bude u konce a začne další. Kde jsou všichni? To přece nemůže být tím počasím. Na pohřby se chodí i v dešti.

„... Jediná uspokojivá odpověď, kterou vám mohu nabídnout je ta, že smysl života spočívá v kvalitě našich vztahů. Jak jsem vycházel se svou rodinou? Jak jsem vycházel se svými kolegy? Jak jsem vycházel se svými bližními? Pokud jsem byl věřící – jaký vztah jsem měl ke svému bohu?“

Kaplan vrhl vděčný pohled přes prázdné lavice na Andyho, který si otíral špinavý londýnský déšť z čela a neklidně se vrtěl na místě. Píchlo ho u srdce, když si náhle uvědomil, že nemá jasnou představu svého boha. Jediný obraz, který mu kupodivu vytanul na mysli, nebyla ani vousatá postava ze stropu Sixtinské kaple, natož pak mnohoruké božstvo ze zdi jeho oblíbené indické restaurace. Místo toho z mlhy dávného zimního odpoledne vystoupil obrys muže se stříbrnými vlasy, jak gestikuluje od pomezí čáry a volá přísným hlasem: „Tvoje kraťasy, Larkhame. Jak asi budeš utíkat, když je máš u kolen?“

„... Pokud to, co jsem řekl, dává smysl, měl jeho život cenu, protože všechny jeho okolní vazby byly postavené na lásce, citu a upřímném zájmu.“

To na Stuarta Furnivalla sedělo. Ale co ten páreček vepředu? Andy se podíval lépe. Jeho učitel se kdysi zmínil o panovačné sestře, se kterou přežili nálety na Wimbledon. Možná je to ona. A co ten obrýlený chlapík v obleku? Jeho výraz moc zármutku neprozrazoval.

Kaplanovy oči se upřely na Andyho.

„... Všichni jsme se tu dnes sešli, protože se nás život tohoto laskavého a vzácného člověka nějakým způsobem dotkl a nějak nás ovlivnil.“

Andy ztratil se Stuartem Furnivallem kontakt, když odešel na univerzitu. Škola byla později prodána. Hřiště, ošklivá viktoriánská věž s hodinami i „sanatorium“, kde slečna Lightfootová podávala odpornou „meducínu“ proti kašli, teď byly součástí průmyslové zástavby. Z Bartonské školy zůstal jen sporadicky vydávaný zpravodaj, který slečna Lightfootová rozesílala bývalým žákům. Ona mu také dala Furnivallovu adresu do Cornwallu, na kterou Andy napsal před dvěma a půl rokem, když si Angela vyžádala doporučující dopis. Furnivall odpověděl obratem a zopakoval Andymu pozvání na návštěvu. Od chvíle, kdy se Andy dozvěděl o Furnivallově úmrtí, si nadával, že si nikdy neudělal ani den volna, aby zajel do St. Buryanu. Vděčil Furnivallovi za mnohé – v neposlední řadě i za svou práci. To on ho přivedl na nápad pracovat v nakladatelství.

Kaplan dál něco mumlal, ale Andy byl duchem jinde – o deset let zpátky v Shaftesbury. Předměstské edvardiánské štukování, vzrostlý blahočet a štiplavý zápach moči, který ho praštil do nosu hned u vchodu, když se šel rozloučit s Furnivallem. V přízemí sledovaly televizi staré paní, které se pomočovaly. Furnivall

ovšem ničím podobným netrpěl. V patře měl pokoj sám pro sebe, v něm kovovou postel a stůl s mramorovou deskou, na kterém ležela hřbetem vzhůru kniha o smyčce na mokrou mušku. Měl taky poličku na cédečka a knihy o umění a nespočet háčků, na které si věšel svoje rybářské náčiní. Na stěně visela fotka jeho ženy Christiny pořízená ve fotoateliéru a vedle reprodukce Bramerovy skici uhlem, která bezděčně přitahovala Andyho pozornost už během jeho konzultací. Zobrazovala muže a ženu ležící na voru, který je unáší na otevřené moře. Na ten výjev se díval často.

Černé hedvábné roucho se mihlo v tlumeném světle.

Andy si vzpomněl, jak mu jeho učitel říkal, že Stendhalovi přišli na pohřeb v Římě jen tři lidé.

„Modleme se a vzdejme díky za život...“

Zašátral po podušce na klekátko a poklekl. Závěs se rozevřel a rakev začala s hukotem zajíždět po neviditelných válečcích do útrob krematoria. Když slyšel chvalozpěv z pásky, chtělo se mu zvednout prst a zmáčkout stop.

„... našeho bratra...“, kaplan nahlédl pro kontrolu do rozpisu.

Andy zavřel oči. Už nikdy Furnivalla neuvidí, jen když si ho představí v myšlenkách. Když hledal vhodnou polohu, jak si pohodlně opřít lokty, probleskla mu hlavou vzpomínka na jejich první setkání na břehu řeky pod Suttonským mlýnem...

„... Christophera Madigana.“

Christophera Madigana? Otevřel oči a posadil se zpět do lavice.

Andy popadl kabát a chtěl odejít – pak si uvědomil, že i kdyby se snažil najít tu správnou kapli, bylo by už pravděpodobně stejně pozdě.

Zůstal tedy sedět a zvažoval, jaké má možnosti. Nechtěl na sebe upoutávat příliš pozornost. Bylo by velmi

nezdvořilé, skoro svatokrádežné vyplížit se ze smutečního obřadu ve chvíli, kdy se stejně chýlil ke konci. Bylo mu také jasné, že Christopher Madigan, ať to byl kdokoli, by vzal zavděk každým truchlícím.

Závěs se zatáhl a následovala další modlitba. „Nic jsme na svět nepřinesli a jistě si také nic neodneseme.“

Kaplan ještě nedořekl: „Amen,“ a šedivý muž se už zvedal. Rychlými kroky minul Andyho, došel ke stolku u zdi vedle vchodu, na kterém ležela kniha podobná té kondolenční, a otevřel ji.

Andy se chystal odejít, ale uličkou mezi lavicemi se blížila žena v hnědém kožichu. Byla mnohem menší, než si na první pohled myslel, měla vypoulené oči a úzký bledý obličej s hlubokými vráskami. Když šla okolo, vrhla na něj tvrdý pohled.

Muž ji u dveří zastavil a něco jí řekl. Zavrtěla hlavou. Andy ji slyšel mluvit tlumeným hlasem. Kožich jí sahal až ke kotníkům. Zdálo se, že se v něm ztrácí. „Neměl na sobě tu žlutou vestu,“ znělo to cize a našťvaně.

Muž, zatímco se ji snažil uklidnit, otevřel plnicí pero a pokynul jí, aby se podepsala do knihy. Chvíli se nad ní nahýbala, než se skutečně podepsala. Pak mu vrátila pero, opřela se do dveří, ještě jednou se otočila, věnovala Andymu poslední upřený pohled a vybelhala se ven.

Andy ji chtěl následovat, ale zjistil, že má zatarasenou cestu. „Mohu vás požádat, abyste zde vyplnil své jméno a adresu?“

„Proč?“

„Protože jsem byl pověřen, abych zaznamenal, kdo se zúčastnil obřadu.“

Andy už chtěl začít vysvětlovat, že zesnulého vůbec neznal, když mu došlo, jak trapně by to znělo. Navíc podepsat se v něčí kondolenční knize přece nemůže nikomu uškodit. Madigana v životě neviděl, ale byl na části jeho pohřbu a to je nějakým způsobem spojovalo.

Vzal pero a rychle napsal své jméno pevným úhledným rukopisem.

Muž se na něj podíval bez jakéhokoli výrazu.

„A vaši adresu. Potřebujeme ji.“

Andy mu vyhověl. Z nějakého důvodu ho ještě napadlo dodatečně napsat: „Je mi to tak líto.“

Chtěl už vyjít ven, ale dveře se náhle otevřely a kapli se prohnal závan studeného větru. Dovnitř vešla mladá žena v tenké okrové pláštěnce, složila deštník a podívala se okolo. Bledý obličej, černé vlasy na ramena a ty nejhnědší oči, které kdy Andy viděl.

Zvedla ruku, aby si setřela vodu z vlasů, a ve světle se zaleskl její stříbrný náramek. Pohled jejích rozechvělých očí ho uchvátil. Mohla být ve věku jeho sestry, o rok dva starší než on.

„Zmeškala jsem obřad?“

„Obávám se, že ano,“ řekl muž se šedivými vlasy.

Vzala to na vědomí, zavřela oči a kousla se do rtu, jako když se někdo brání pláči. Zavrtěla hlavou a přešla ke kondolenční knize, aby se zapsala. Muž ale vyrazil dopředu, postavil se mezi ni a knihu a prudce ji zavřel, ještě než stihla něco napsat. „Je mi líto. Obřad už skončil.“

Ticho.

Podívala se na něj zamlženým, rozostřeným pohledem, jako kdyby byl jeho obraz rozmazaný gumou. Její hladká brada se trhaně roztřásla. „Musím se tam podepsat.“

Ale muž si stál za svým, tiskl knihu k hrudi. „Je mi líto, jdete příliš pozdě,“ řekl neústupným hlasem.

Vzchopila se a znovu se na něj zadívala. Pak se otočila na podpatku a vyšla ven.

Děšť už malinko ustal, když Andy vyšel před kapli, kde si tlumenými hlasy povídaly hloučky černě oděných lidí, choulících se pod deštníky a čekajících na další obřad. Žádná tvář mu nebyla povědomá.

Mohutná paní s rameny zahalenými do štóly z perziánu upřeně zírala malinkýma, netrpělivýma očima nad jeho hlavu: „Už jsme tu. Kaple číslo 8.“

Andy držel pořád v ruce parte s detaily Furnivallova pohřbu. Číslo na něm rozpila kapka deště. Nebyla to kaple 8, ale kaple číslo 3.

Dveře se znovu otevřely, ven pronikl zvuk varhan a vykoukla narůžověle šedá tvář. „V pořádku,“ řekl kaplan a tiskl k sobě rty zimou, „můžete jít dovnitř.“

Pozůstalí proudili okolo Andyho do kaple. Až na dva, kteří se schovávali před deštěm pod převisem střechy. Sledovali, jak se voda řine z mraků.

Žena v kožichu působila venku méně impozantně než uvnitř. Andymu ale přišla povědomá spíš ta mladší, možná to bylo jejím držením těla. Vypadala víc roztrpčená sama sebou než tím počasím nebo drobným incidentem, kterého byl svědkem uvnitř. Dál se dívali všichni tři na oblohu barvy rozprášeného popela, dokud si žena se ztrhanou tváří neodkašlala a neobrátila se na tu mladší s kupodivu laskavým tónem v hlase: „Musím ti něco říct.“

„Nepřeju si nic slyšet.“

Ostrost odpovědi přiměla Andyho, aby se otočil.

Starší žena vypadala bezbranně. V její vrásčité tváři se odrážel nepopsatelný smutek. V tu chvíli působila tak upřímně, až to Andyho zahrálo u srdce.

Než však mohla cokoli říct, objevil se muž v šedém obleku a postavil se za ně, pořád pevně svíral kondolenční knihu. Jakmile ho mladší žena uviděla, vykročila vpřed. Studený mokrý mramor pod jejími podpatky jen zaskřípal.

Na trávníku stál zaparkovaný lahvově zelený Volkswagen Brouk. Rozevřela deštník a zamířila k němu.

Andy se podíval na hodinky. Bylo 15:35. Zvažoval, jestli se má pokusit najít kapli číslo 3. Ale kaple se táhly na sever i na jih, jedna jako druhá. I kdyby našel

tu správnou, bylo dost pravděpodobné, že už by byl v plném proudu další obřad. Navíc neměl nejmenší tušení, jak se dostane zpátky do Londýna. Všechny peníze utratil za taxík.

Žena už stála u auta a otvírala dveře na straně řidiče.

Než si uvědomil, co dělá, zavolal: „Kam máte namířeno?“

Otočila se a její tmavé oči se na něj zadívaly zpod deštníku, z něhož odstříkovaly dešťové kapky jako stříbrné kovové hobliny.

„Vyhovuje vám Holland Park?“

Nepředstavila se, on také ne.

Za kruhovým objezdem na Shepherd's Bush pocítil Andy potřebu alespoň něco říct.

„Tohle byl můj druhý pohřeb.“

„Jsem překvapená, že se vůbec s nějakým pohřbem obtěžoval.“

„Je důležité mít aspoň nějaký rituál.“

„Jediný rituál, který měl rád, bylo trýznění ostatních,“ odpověděla.

„Nezní to zrovna, že byste ho měla moc ráda,“ řekl, aniž by byl schopen odhalit, jaké pouto ji ke Christopheru Madiganovi vázalo.

„Měla ráda?“ odfrkla si. „Nikdo ho neměl rád, možná kromě vás.“ V jejích očích se blýsklo. Bylo v nich něco uštěpačného.

„Mě? No ano... Můžete mě vyhodit tady.“ Blížili se ke konci Ladbroke Grove.

Bylo mu jasné, že byla v pokušení zastavit auto přímo před místním řeznictvím. Ale asi v ní zvítězilo dobré vychování.

„Kde bydlíte?“ podívala se na něj úkosem.

Její tvář vypadala z jiného úhlu mimořádně krásně.

Nebyla tak hezká jako Sophie. Ale rozhodně v sobě měla nějakou zvláštní přitažlivost.

„Hortense Avenue.“

„Zavezu vás tam.“

„Ne, to nemusíte,“ cítil její pohled na modrém obleku po otci.

„To já vím.“

Dál už o něj neprojevovala žádný zájem a po zbytek cesty mlčela. Když vystoupil, ještě se na ni podíval okýnkem spolujezdce. Zrovna zívala.

„Díky za svezení,“ řekl.

„Není zač.“

To bylo vše. Zvedl ruku, ale ona se dívala skrz něj, jako kdyby neexistoval.

„Tak nashle.“

A odjela. Vzdalovala se, až se její auto stalo barevnou skvrnou mezi dalšími vozy v odpolední londýnské špičce jednoho deštivého únorového odpoledne. Znovu začalo pršet.

2

Když Andy krátce po sedmé večer vycházel z domu, už nepršelo. Šel vyzvednout Sophii, chystali se do portugalské restaurace na Portobello Road, ve které spolu poprvé večeřeli tu noc, co se poznali.

Seznámil je jeho nejlepší přítel David na Ilově vánočním večírku.

„Andy, tohle je Sophie Sobková.“

Stála tam, jako kdyby spadla z nebe, možná trochu vyplašená. Pravděpodobně byla ten večer jedinou ženou v Polském klubu.

Ten pocit vyprahlosti, který se mu rozlil po rtech! Přitáhla pozornost celé místnosti. Zelené oči, vlnité vlasy barvy dřevěných hoblin a postoj, který už zase říkal: „Jsem nejspíš ta nejhezčí holka, kterou jste kdy viděli.“

Měla na sobě skvěle padnoucí tmavě modré šaty. Andy se jí na něco zeptal, ale ona mu neodpověděla.

Zeptal se tedy znovu. Tentokrát jí oči zajiskřily zájmem.

„Grand Forks,“ pronesla se širokým severoamerickým přízvukem. „Asi to nebudeš znát.“

„Grand Forks?“ opakoval po ní a zesmutněl. Vybavil se mu obrázek otce na letišti, jak volá na okouzující ženu, obličej přitisknutý na tlusté sklo, na kterém zůstaly stopy po jeho krému. Žena ho ale neslyšela, a tak rychle oběhl zátarasy, aby ji mohl obejmout, zatímco Andy zůstal na místě a čekal na zavazadla. Jestliže otce předtím nikdy nepodezříval, v tomto momentě pochopil.

„Myslím, že jsem jednou jel do Grand Forks na prázdniny.“ Zalapal po dechu, tak trochu jako otec.

Její oči ožily a smazaly z tváře výraz nervozity a povýšenosti.

„To není možné! Děláš si ze mě legraci!“ Okamžitě zapomněla na všechny v místnosti – kromě Andyho. „Pojď se seznámit s Ivem,“ vyzval ji David.

Ale Sophie ho neposlouchala. Jeho ne.

„Měl jsi někdy pozdní velikonoční snídani v podniku Westward Ho?“

Andymu to kromě názvu jedné známé knihy nic neříkalo. „Víš, přece ten hotel s bazénem ve tvaru kovbojské boty.“ V jejím hlase, projasněném a provzdušněném jako pinie, slyšel stesk po domově a společné vzpomínce.

„Bazén ve tvaru kovbojské boty...“

„Nee! To mi neříkej. Ty si to fakt pamatuješ?!“ Jemu se ale vybavilo město: domky jako přes kopírák, pravoúhlé ulice jako zející otevřené rány v západu slunce. Místní kluci, všichni s bradou širokou jak lopata a s figurou baseballového hráče, se posmívali jeho hlasu a stylu bruslení.

„Víš, co se s ním stalo?“ řekla a kousla se do rtu měkkého jak polštář. „Strhli ho.“

„To snad ne! Mizerové!“ přidal tentokrát procítěně.

Něco v jeho odpovědi na ni muselo zapůsobit. Při úsměvu nechala ústa trochu pootevřená. Nad nimi její ohromné zelené oči.

Sophie Sobková od příjezdu do Londýna před čtyřmi měsíci nepotkala živou duši, která by byla v Grand Forks. Natož aby znala Westward Ho! Jak se později ukázalo, v Grand Forks Andy nikdy nebyl. „Ne, ne, to bylo Grand Falls,“ povzdechla si jeho matka. Jenže to už bylo příliš pozdě, se Sophií byli tou dobou neoficiálně zasnoubeni. Andy musel matku prosit, aby Sophii neprozradila, že si spletl rodiště své snoubenky se vzdálenou vesničkou v Newfoundlandu, kam ho otec vzal na poslední prázdniny. Tudíž do jiné země a od Grand Forks pěkně daleko.

Ani matka, ani sestra Andyho volbu příliš neschvalovaly, ale Sophie nemohla za to, že pocházela ze stejné polokoule jako ta osoba, se kterou Andyho otec utekl.

Sophiin mezonet v Chesterton Road byl jen deset minut chůze od bytu v prvním poschodí, který si Andy pronajímal na Hortense Avenue. Zazvonil na zvonek do nejvyššího patra a čekal, až ho pustí dovnitř. Místo toho ale vyšla ven a zabouchla za sebou dveře.

„Ahoj.“

Její ústa rychle překonala vzdálenost mezi nimi a políbila ho.

„Ahoj.“

Měla na sobě hrubě pletený kabát z nopkové vlny stažený páskem a pod ním oranžový kašmírový svetřík, který na ní ještě neviděl.

„Vypadáš moc hezky,“ pochválil ji. „Promiň, že jdu pozdě.“

Vážně nechápal, proč měl tak vyvinutou schopnost chodit všude pozdě. Nebyl na to zrovna pyšný. Spíš to byla taková chyba systému – už od jeho deseti let.

„Nikdy ze mě nebude ten pravý princ na bílém koni,“ řekl.

Sophie neodpověděla.

Když se konečně vydali do Camões, studený vítr, který prudce foukal od Ladbroke Grove, jí zbarvil tváře dočervena. Restaurace byla ještě prázdnější než kaple v Richmondu. Tentokrát si snad všichni stálí hosté odjeli na svatého Valentýna válet šunky do Portugalska na Praia da Rocha. Tedy až na hnědovlasého mladíka o čtyři prázdné stoly dál. Když je viděl vcházet, zvedl hlavu od otevřené knihy, a pak se k ní zase vrátil.

Bylo fajn být uvnitř, v bezpečí před štiplavým větrem.

„Tak na tohle jsem se těšil celý den,“ řekl Andy a zamnul si ruce, zatímco se k nim Rui belhal s dvěma jídelními lístky.

Andy vyhledal Sophiin pohled a jeho srdce se zatetelilo. Úplně zapomněl na ten trapas v Richmondu. V tu chvíli všechno zalila čirá magická záře, nevnímal nic než jejich vzájemnou lásku a narůstající vnitřní pocit, že by měli probrat líbánky v Sintře. Muž na druhém konci místnosti měl svou knihu. Andy měl Sophii.

Poté co si Rui zapsal jejich objednávku, zeptala se Sophie: „Už ti zvedli plat?“

„Ne,“ odpověděl Andy, „ještě ne.“ Pracoval v malém nakladatelství, které se specializovalo na vydávání svépomocných manuálů: jak se smířit se ztrátou a smutkem, jak přežít těhotenství a spoustu dalších stavů, ze kterých už byl příliš vyčerpaný, než aby o nich mohl žertovat. „Šéf mi řekl, že si to přes noc nechá projít hlavou a pak mi dá vědět – ale vypadá to dobře. Dostal jsem dokonce odpoledne volno.“

„Jsem si jistá, že ti ho tentokrát zvednou,“ přikývla, aniž by se na něj podívala.

„I když mi ho nezvednou,“ usmál se, „nějak to přežijeme.“

Při představě jejich společného života, jejich společného lože, pocítil Andy sexuální napětí. Otřel se svými koleny o její. Sice neuhnula, ale ani na jeho gesto nereagovala. Nebyla to přímo nervozita, ale cítil, jako by zklamal Sophii stejně jako Stuarta Furnivalla. Chtěl, aby věděla, že se na něj může spolehnout. Teď vydělává víc peněz ona, ale přijde doba, kdy nabídky na focení a pozvánky na reklamní akce skončí a přísun volňásků vyschne – ale na tom už nesejde. Tou dobou přece bude uznávaným nakladatelem a bude si sám diktovat ediční plán. Postará se o ni. V jeho očích nikdy neklesne.

„Už Konrád opravil domovní dveře?“ zeptala se, ačkoli se Andy nemohl ubránit dojmu, že ji vlastně vůbec nezajímá, jestli majitel domu zámek opravil. Stejně tak se zdálo, že si nevšimla, že má Andy na sobě sako od Ermenegilda Zegni, které mu darovala k jejich prvnímu výročí.

„Ještě ne,“ řekl, „Jerome to s ním zrovna řeší.“ To byl drogový dealer, který bydlel v přízemí.

„A co lednička?“

„Opravář přijde ve středu.“

Pokrčila nos a zahleděla se před sebe. Občas mívala stejně prázdný pohled na předváděcím mole.

„Andrew?“

„Ano?“

Z tváří se jí vytratila červeň. Byla bledá a měla divný výraz.

„Víš, že tě miluju.“

Ten její hlas.

„Jen bych ráda, abys to věděl,“ dodala rychle.

Jenže on sám byl tak opojený okamžikem, že si nevšiml, že něco zcela zásadního zůstává nevyřčeno.

Rui se přibelhal z kuchyně s hlavními chody – grilovanou treskou pro Andyho a kuřetem po milánsku pro Sophii.

„*Bom apetite*,“ popřál jim zachmuřeně a odešel. Nejdřív jim k poslechu hráli Gipsy Kings, a pak začalo z reproduktorů sténat *fado*.

Sophie zkoumala tresku na jeho talíři. Otevřela ústa, a pak je zase zavřela.

„Já tedy nevím, jak to působí na tebe,“ usmál se Andy, „ale *fado* mě neskutečně skličuje.“

Pečlivě položila nůž vedle vidličky, letmo se podívala okolo sebe a řekla: „Zlato, já s tebou dneska domů nepůjdu.“

Začal pocítovat vlnu nepříjemného horka. „Proč, máš nějaký program?“

Dívala se provinile na brokolici na talíři. Něco se v ní pohnulo, něco relativně jednoduchého a současně důležitého, co vysvětlovalo, proč nasadila pohled prahnoucí po odpuštění. „Andrew, ty jsi pro mě až moc hodnej.“

Při těch slovech zůstal Andy nehybně sedět. „No, jestli chceš, můžu bejt i zlej. Jak zlého by sis mě asi představovala?“ Ale vtom se mu po těle začal rozlévat pocit hanby, který se s tíhou balvanu usadil na českách kolen.

„Nechci, abys byl zlej.“

„Jsem pro tebe moc chudej, co?“ zkusil zaskuhrat.

„Nejsi pro mě moc chudej!“

Otevřela jídelní lístek. Mezi listy se vinula stuha jako záložka, připomínala řetízek od matčiných brýlí. Sophie s ní začala škubat do rytmu Amáliiny chraplavé, bolestné písně.

„Andrew, někoho jsem potkala.“

Přesný opak pocitu, kdy vám rostou křídla. Jeho nitro se začalo bortit, krokve a trámy se zřítily.

Seděl a ani nedýchal. Snažil se sám sebe přesvědčit, že přece musí existovat nějaká vhodná odpověď. Nechá srdce ještě chvíli tepat a ta správná slova zapadnou na svá místa. Ale ona nepřicházela. Toho se bál nejvíc.

Propadal se, svět se s ním točil, vzdaloval se sám sobě. Mizel.

„Aha.“ A znovu: „Aha.“ Potom na svou obranu pro- nesl to nejrozumnější, co ho v tu chvíli napadlo: „No, když člověk někoho miluje, nemůže ho držet násilím.“

„Což byla pěkně ubohá reakce,“ jak později přiznal Davidovi. „Není divu, že bude radši s někým jiným. Asi není zrovna sexuálně přitažlivý, když se člověk snaží chovat rozumně. Divný bylo, že mě to vůbec nenaštvalo. Nebyl jsem si moc jistý, co vlastně cítím, ale vztek to rozhodně nebyl.“ Jen si uvědomoval, že místnost změnila tvar, fotky Sintry vypadaly rozpačitě, snítka le- vandule se zklamaně odvrátila. Neviditelný kytarista se přestal soustředit na fado, jako by i on napínal uši.

Stejně tak jako muž u stolu za ním.

Z nějakého důvodu – a v duchu to vnímal naprosto přesně – si Andy víc a víc uvědomoval jeho přítomnost. Zdálo se mu, jako by pozpátku padal kluzkým potru- bím, světla ubývalo a ubývalo, až byla vidět jen tvář to- ho muže. Proto se raději uchýlil ke starému triku, který si vymyslel jako kluk, když byl nešťastný – nenápadně opustil své já a předstíral, že je Někdo Jiný. Myslel si: *Kdybych se na chvíli ocitl v kůži toho chlapíka a přinutil se uvěřit tomu, že je všechno jen vtip a Sophie si ze mě utahuje, možná by se všechno, co říkala, samo smazalo.* A tak to taky zkusil. Začal se velmi intenzivně soustředit na jediného dalšího hosta v restauraci.

Ten mladý muž měl na sobě vínový pulovr s výstři- hem do věčka a pruhovanou modrou košili, rozhalenou u krku. Byl šlachovitý, statný, vypadal mazaně a ani se neobtěžoval oholit. Byl skloněný nad knihou, ale jeho čtenářský zápal nebyl moc přesvědčivý.

Sophie řekla slabým hlasem: „To není tak, že bych tě neměla ráda. Ale do Richarda jsem se zamilovala. Co jsem ho potkala, na nic jiného se nedokážu sou- středit.“

Andy zrudl. Otrél si tvář ubrouskem. „Kdo je to?“ slyšel se, jak se ptá.

„Pracuje u Lehman Brothers. Netuším, jak k tomu došlo, ale nejde to zastavit,“ její hlas zesílil do vzdorovitého falzetu a pak znovu zeslábl. „Nenávidíš mě? Nespala jsem s ním. Tak něco řekni.“ Ret se jí chvěl.

Odstrčil talíř. „Řeknu si o účet. Nebo chceš moučník?“

„Ne, ne, nech mě to zaplatit.“

Už otevíral peněženku. „Andrew, schovej to,“ řekla zoufale a na okamžik se zdálo, jako by se jí tóny hudby zaplétaly do vlasů. „Já to zaplatím.“

Zamával kartou na Ruie. „Ne, pozval jsem tě.“

Když se Rui vracel zpátky s účtem k podpisu, Andyho pohled už byl natolik skelný, že částku sotva přečetl. Číšník se postavil vedle něj, jeho přítomnost byla uklidňující. Andy přemýšlel, jaké mu má nechat dýško. Rui přece neměl s jeho problémy nic společného. Portugalcova vráskami zbrázděná tvář připomínala spleť akordy fada. Vrhla na Andyho soucitný pohled a poklepal na jeho kreditku. „Nemáte jinou, *senhor*? Tahle nefunguje.“

„To bude ten magnetický proužek... Zkuste to znovu.“

Aniž by se Sophie na Andyho podívala, řekla: „Tady máte moji.“

Po chvílce přijala od Ruie propisku, zkušeně se podškrábala ledabylým klikyhákem jako nesporná majitelka tučného konta.

Andy odstrčil židli, zvedl se a čekal, že Sophie odejde s ním. Ještě si nezvykl na představu, že spolu nebudou, dokud je smrt nerozdělí.

Jestli si ale ten večer myslel, že má nejhorší za sebou, neměl tak docela pravdu.

„Počkej, kam to jdeš?“

Zvedla se ze židle a namířila si to k tomu druhému muži. Naklonila se k němu neobvykle starostlivě a on k ní vzhlédl. Zdál se být mladší, z jeho nervózního neoholeného obličeje teď vyzařovalo vše, co Andy cítil, když vcházel do Camões – radost, naděje a láska.

„Dal sis něco? Musíš mít hlad, vid’?“ a zasmála se vzrušujícím způsobem, pak se obrátila na Andyho. To stříbřité, smyslné ostří jejího hlasu nikdy neznělo svůdněji, jiskřilo netušeným sexuálním nábojem. „Tohle je Richard,“ zabodla do něj to ostří až po rukojeť. „Poprosila jsem ho, aby tu radši byl, kdyby se to ošklivě zvrtno. Mohla jsem tušit, že se zachováš jako gentleman.“

„Ahoj,“ pozdravil Andy.

„Ahoj,“ odpověděl Richard a Andy si všiml, že jeho sok vypadá překvapivě dobře.

A Sophie? Ta stála tak blízko u Richarda, že tam pro Andyho nezbyla ani skulinka. Chtělo se mu žádonit. Snad by se jí ho zželelo. Kéž by mu ji lítost získala zpět. Jenže takhle partnera pro život, jakého chtěl získat v Sophii, nevybojujete. Propast se otevřela a začala se prohlubovat. Nikdy se mu ji nepodaří překonat, ani tím, že si před Sophii klekne a ovine jí paže okolo nohou.

„Tak snad radši abych šel,“ řekl po chvílce. Zpráskaný pes, který se usmívá, jen aby zadržel slzy. Nechal je tam stát a hledět si vzájemně do očí bez jakékoli známky studu. Absolutně žádný stud. Jen ten nepřítomný, otupělý výraz, příznačný pro milence všude na světě. A úleva, že jim to prošlo tak hladce.

„Boa noite, senhor,“ řekl Rui a otevřel mu dveře.

3

Kanceláře nakladatelství Carpe Diem se nacházely ve třetím patře bývalého skladiště u hammersmithského

kruhového objezdu nedaleko vchodu do metra. Druhý den ráno zatlačil do otáčecích dveří u vchodu ne člověk, ale lidská troska.

Andy prošel okolo svalnatého karibského vrátného Errola, vrávoral jako praštěný a namáhavě stoupal po schodech nahoru. Ještě ani neprošel dveřmi, když z Goodmanovy kanceláře vypochoďovala Angela.

„Jdeš pozdě,“ podotkla a usedla na židli.

Zevnitř zazněl úsečný nosový hlas. „Kdo to je?“

„Ále, jenom Andrew.“ Ani ji dnes nepozdravil svou obvyklou frází: „Ahoj, Angelo, jaká byla hodina proutkaření?“

Ztišila hlas: „Čeká tu na tebe už *hodinu*, aby si s tebou mohl promluvit.“ Pak se na něj konečně koukla. Při pohledu na jeho zarudlé oči a rozčuchané blondaté vlasy zalapala po dechu.

„Můj bože, co se ti stalo?“

Měl výraz mučedníka. „Snoubenka mi dala kopačky.“

„Ach, Andrew...“ Zadívala se na něj a po chvíli, trochu rozpačitě, dodala směrem k rukopisu, který držela v rukou: „Chudáčku.“

„Dostanu se z toho,“ zamumlal statečně, ač ne moc přesvědčivě.

Nikdy předtím nevěřil tomu, že se dá umřít z nešťastné lásky. Teď už to chápal.

„Andrew?“ ozval se šéfův podrážděný hlas. „Měl bys chvilku?“

„Donesu ti kafe,“ slíbila mu.

Ve dveřích se objevil mohutný chlapík se zelenými kšandami a ruměncem ve tváři, v ruce držel list papíru a místo doutníku měl v koutku úst fixku. Zdobilo ho hezky klenuté břicho a tmavé nakrátko ostříhané vlasy. Přezky u kšand se blyštěly jako zlaté zuby.

„Pojď dál, pojď dál,“ pronesl s provinčním přízvukem a zavřel za nimi dveře.

„Sedni si.“

Andy pohodil brašnu na zem, posadil se a teprve po chvílce vzhlédl.

Na hnědých stěnách visela zarámovaná příkázání, která shrnovala pracovní desatero Goodmanova nakladatelství. *Když nevíš, usmívej se. Když se vydáš za svým štěstím, půjde ti samo naproti.* Prapříkázání těch všech viselo v ohromném rámu za Goodmanovým stolem. To ráno před dvěma roky a půl – během svého prvního pohovoru – se na ně Andy upřeně díval.

Goodman si s potěšením všiml, kam Andyho pohled směřuje, otočil se ve vysoké koženkové židli a četl si spolu s ním ono poselství. Andy měl pocit, že Goodmanovi opravdu záleží na tom, aby pochopil, jak moc vystihuje tu nejčistší podstatu Carpe Diem. Jako by bylo mottem nakladatelství.

Věřte, že jste zrnko boží, které vyklíčilo v lidskou bytost v pravou chvíli. Tím pádem máte nárok na život plný radosti, lásky a štěstí.

Goodman se otočil zpátky k němu a přátelsky se na něj podíval. „Život plný radosti, lásky a štěstí...“

Goodman pocházel z New Bethesdy v Jihoafrické republice a v Andym viděl – hned při prvním pohovoru – nevinného venkovského kluka, jakým byl i on sám. K absolventům Oxfordu nebo Cambridge nechoval moc velkou důvěru, říkal jim „mimoňové, co citují Horácia“. Jenže ti po práci v Carpe Diem moc netoužili. Proto Goodman kladně reagoval na životopis, který mu Angela odložila na pracovní stůl vedle šálku, ze kterého se čas od času napil. Andyho tříletá stáž v druhořadém knihkupectví v Abergavenny na něho udělala dojem, stejně tak diplom z univerzity na jihozápadě Anglie, kde studoval živé jazyky. Pupek se mu vyvalil na desku stolu, palce si aspoň mohly

pohrávat s kšandami. Střelil po Andym uznalým pohledem.

„Za ty roky jsem pochopil, že je rozumné chovat se ke každému, kdo začne v Carpe Diem pracovat, jako by byl zrnko boží – to se týká i Angely,“ usmál se. „Platí to i pro naše čtenáře. Ale asi bych měl zdůraznit, že být zrnko boží není to samé jako být křesťan. To rozhodně ne.“ Naklonil se dopředu a znovu se zadíval do Andyho životopisu. „Tady stojí, že vaší ambicí je zabývat se celým edičním plánem. Co tím myslíte?“

„No, víte – romány, poezií, životopisy, dějinami, knihami o rybaření, možná i náboženskou literaturou,“ odpověděl Andy bystře.

„Možná i náboženskou literaturou,“ zopakoval po něm Goodman pochybovačným tónem. Zvedl sponku na papír a hodil ji do mořské škeble, kterou měl na stole, jenže sponka vypadla znovu na desku. „Mohu se zeptat, Andrew, jste křesťan?“

„Nepraktikující.“

Zdálo se, že jeho odpověď Goodmana uklidnila. Zvrátil se zpátky do křesla, zastrčil palce za kšandy a ostatními prsty začal točit mlýnek. „Víte, Andy, já to vidím takhle – kultura svépomocných manuálů je přesný opak křesťanské kultury.“

Pro Goodmana byla oblast svépomocné literatury dvacátého století totéž co geologie pro devatenácté století a astronomie pro sedmnácté – bitevní pole mezi starou a novou vírou. Jeho hlavním cílem bylo nabídnout každému, kdo byl v pokušení sáhnout po nějakém knižním titulu s logem Carpe Diem (podřimující kočka šikovně stočená do tvaru lidského srdce), novodobý model spasení a záchrany před rozličnými fobiemi.

„Je-li křesťanským poselstvím obětovat sebe pro bližního, filozofií svépomocných manuálů je postavit na první místo sebe sama. Zjednoduším to. Tady v Carpe

Díem čtenářům prakticky dovolujeme, aby se chovali jako sobecké mrchy!“

Stačilo dva a půl roku poslouchat šéfovo poučování a Andy pochopil, že na zvýšení platu se to „dovolení“ nevztahuje. Když se Andy před Angelou zmínil, že má v úmyslu o to šéfa požádat, protože jinak si ho jeho slečna nevezme, její studené šedé oči se na něj zlověstně zahleděly. „Takhle dlouho tady vydrželi i tví předchůdci, než chtěli přidat.“ V Carpe Diem se o penězích prostě nemluvílo.

Na konci onoho prvního pohovoru se Andy zeptal, jaký plat by tak v Carpe Diem mohl očekávat. Goodman se naklonil dopředu, až to zaskřípalo, a snažil se ho odhadnout. „Řekněte mi – Andrew – je to tak, že? – máte nějaký vedlejší příjem?“

„No to k čertu nemám,“ začal se smát. Andy ani nikoho s dalším osobním příjmem neznal. Ovšem také netušil, že muž naproti němu je pěkný šejdíř, který každého při jakékoli dohodě obere o poslední penny. Už jen když se Andy zmínil o autorských zálohách, Goodman to rázně zavrhl podobným gestem jako kněz, který reaguje na zaklení. „Novináři dělají titulky, ti můžou mít hlavu v oblacích, Andrew. Ale nakladatelé se musí držet při zemi a myslet spíš na nejposlednější poznámku pod čarou.“ Andy nabyl dojmu, že Goodman skoro očekává, že pro něj lidi budou pracovat zadarmo. Podle Goodmanova názoru vlastně měli sloužit ve jménu knih. Ti, kteří chtěli zaplatit, za to nestáli.

Jakmile se Andy přiznal, že žádný vedlejší příjem nemá, po Goodmanově flekatém obličejí přeběhl melancholický výraz. Vzdychl si, duch družného rozhovoru už byl mírně zkalen obavami, jak udržet Andyho plat „co nejvíc při zemi“, a tak mu navrhl, kalkuluje s tím, že nemá žádnou předchozí zkušenost, že ho sice nemůže zaměstnat jako asistenta redaktora, ale co třeba pozice

redakčního asistenta? Zkušební doba šest měsíců, aby se vidělo, jak to bude klapat. Nemůže mu nabídnout ani žádné královské podmínky v podobě – jak se sám vyjádřil – „vedlejších příplatků“, ale může mu rozhodně nabídnout cennou zkušenost v předních liniích na vydavatelském poli. Možná se nad tím za současných okolností ohrnuje nos – nakladatelé stejně jako zemědělci mají permanentně zlé časy.

„Ale co může být vlastně lepšího?“

Andy Goodmanovu nabídku přijal. Patnáct tisíc liber ročně bylo na Londýn v prvním desetiletí jednadvacátého století pěkně málo, ale bral to tak, že je to přece jeho první opravdové zaměstnání. Byl to začátek. Konec konců byl teprve novicem.

Carpe Diem sice nesplňovalo Andyho tajná očekávání, ale aspoň se okolo kanceláří Goodmanova nakladatelství – dvorního dodavatele snů pro všechny zoufalce – linula vůně kvetoucích třešní a podél Hammersmith Grove se tyčily vysoké duby.

Hlavním úkolem redakčního asistenta bylo cpát knížky do hnědých poštovních obálek a zasílat je na adresy, které mu Goodman donesl, tj. jeho známým novinářům. Jednou se Andy dopustil zásadní chyby, když poslal výtisk svépomocného manuálu *Jak do třiceti vydělat milion* jednomu šéfredaktorovi, kterého potkal na večírku a který, jak se zdálo, podporoval jeho profesní ambice. Goodman tu zásilku zachytil s takovou rychlostí, jakou by u něj Andy vůbec nečekal. „Úplná ztráta času. Ti naše knihy nerecenzují. Ti to odnesou rovnou do Obelisku.“ Obelisk, jak se Andy dozvěděl od Angelly, jediné další zaměstnankyně Carpe Diem, bylo knihkupectví ve Vauxhall, kde recenzenti vyměňovali zaslané výtisky za hotové peníze. „A příště,“ řekl Goodman, pečlivě odlepuje známku, „to spěšně neposílej.“

Po pěti měsících práce v Carpe Diem byl Andy povýšen. Goodman se dokázal tvářit, jako by se jmenování pomocným redaktorem pracujícím na edičním plánu svépomocných manuálů – zatímco on sám zůstával odpovědným redaktorem – rovnalo významnému postupu na cestě za Andyho ambicemi zabývat se všemi literárními žánry: navíc se odhodlal zvednout Andymu plat na osmnáct tisíc liber.

„Dovol mi, Andy, abych ti něco důvěrně sdělil o guruech a duchovních otcích. Jednou budeš moci uplatnit to samé pravidlo na romanopisce, básníky, životopisce a možná i na rybáře. Jejich nejpozoruhodnější vlastností je to, že si sami ze svých vlastních mouder příklad neberou.“

Goodman se uchýlil ke svému oblíbenému výčtu, který celkem střízlivě mluvil za vše.

– Chalíl Džibrán (*Prorok*) zemřel na cirhózu. „Příživnický, chlípny, nudný člověk, který nedokázal otevřít pusku, aniž by z ní nevyšla lež. Lhal dokonce i o tom, že má rád humra.“ Á, humr, Andy během jediného společného oběda s Goodmanem ve Wheeler's pochopil, že to je jedno z Goodmanových oblíbených jídel.

– Jim Fixx (*Souborná kniha o běhání*) zemřel na silný infarkt, když si šel zaběhat.

– Dr. Robert Atkins (*Atkinsova dieta*) vážil 117 kg (když zemřel), klinicky obézní.

– Morgan Scott Peck (*Nevyšlapanou cestou – psychologie lásky, tradičních hodnot a duchovního růstu*) běhal za ženským, byl alkoholik, zapaloval si jednu cigaretu od druhé a nebyl schopen navázat normální vztah ani se svými manželkami, ani s dětmi.

„Tady vidíš,“ pronesl Goodman závěrem, „tohle je spolehlivě největší partička ztroskotanců, se kterými jsem se za svou pětadvacetiletou kariéru v nakladatelství setkal. A pokud narazíš na další, dej vědět. Jak

zjistíš v nové etapě své kariéry," dodal sdílně, „všechny lidské problémy jsou si nápadně podobné.“

A ukázalo se, že to platí i pro Goodmana.

Úspěch ve světě svépomocných manuálů, kde byl zkrátka jedničkou, nedokázal Goodmanovi přinést odpovídající uspokojení v osobním životě. I Andy doufal, že je na nejlepší cestě dosáhnout svého štěstí se Sophií. Podle Angely bylo Goodmanovou nenaplněnou touhou mít děti. „Chceš vědět, proč žije pro práci? Právě proto.“ Možnost stát se otcem mu unikala, i když opětovně lezl do chomoutu – byl dvakrát ženatý, obě manželky byly velmi hlučné, upovídané, a nakonec obě nějakým nedopatřením skončily ve Vancouveru „jako každá zbloudilá duše, co znám“. Ten neúspěch u něžného pohlaví mu podryl sebevědomí. Teď, když se na něj ženy lepily, mluvil raději s přehnaným jihoafrickým přízvukem o bolavých zádech, nedostatku peněz a pak už jen sledoval mračna prachu, která za sebou nechával jejich rychle se vzdalující vůz. Ale o Goodmanově bezdětnosti se veřejně nemluvalo, hlavně potom co melancholicky přijal fakt, že příčina spočívá v něm. I kdyby se snažil ostatním namlouvat cokoli, sám o sobě žádné iluze neměl. „Řídím se tímhle pravidlem," prozradil Andymu během oběda ve Wheeler's. „Pokud máš víc než dva problémy, vycházejí z tvé hlavy.“

Občas bylo těžší pochopit, co se Goodmanovi honí hlavou, než přelouskat ty jeho knihy.

Po pěti minutách zvedl Goodman svou rudou tvář a zeptal se: „Jak jsi strávil včerejší volné odpoledne? To bylo kvůli nějakému pohřbu? Doufám, že nešlo o nikoho blízkého.“ Jeho přimhouřené oči ztmavly a Andy zauvažoval, jestli se Goodman náhodou necítí ohrožen nekalou konkurencí křesťanství.

„Zemřel jeden můj starý učitel.“ A v duchu si říkal, že jeho život už je taky u konce. Nezůstalo nic než chlad a déšť, jako každé druhé únorové ráno v Londýně.

Goodman si promnul nos. „Učitelé můžou být někdy člověku bližší než vlastní rodiče,“ pronesl s vážností a zamyslel se, jestli by to nemohl být zárodek dalšího svépomocného manuálu.

Zvedl list papíru, který mu Angela položila na stůl, a poškrábal se na tváři. „Co se týče tvé další žádosti,“ pokračoval, „nikdo neoceňuje úspěch raději než já. Ale nejdřív se podíváme na čísla, co ty na to?“

Pohledem hypnotizoval papír, který držel v ruce. Mohl být klidně předsedou poroty, jehož úkolem je přechíst nahlas jednomyslný rozsudek o vině.

„Tvůj poslední titul byl od Gladys Peakové?“

Andy přikývl.

„Tady to máme. *Tisíc a jeden způsob, jak dosáhnout nirvány*,“ pronesl Goodman pohřebním hlasem. „Vidím tady jen dvě stě čtyřiaosmdesát prodaných výtisků.“

Než mohl Andy začít protestovat, že to nebyl jeho nápad, zadat knížku Gladys Peakové, vdově po dražiteli, která čistě náhodou bydlela nedaleko Goodmanovy chaty ve Fordingbridge, vdechl Goodman ostře vzduch a podíval se na Andyho. „Nemusíme to nutně rozebírat, Andrew, ale vysvětlí mi, prosím tě, proč bych ti měl přidat jediný penny, když tvou vinou přicházíme o tisíce?“

Zaklonil se: „Kdyby se ti povedlo vydat nějaký best-seller jako *Jak do třiceti vydělat milion...*, ale jen dvě stě čtyřiaosmdesát prodaných výtisků...“ Přeložil papír a zahodil ho do přihrádky spolu s Andyho zmařenými nadějemi.

„Ne, Andy, to prostě nestačí. Jak jsem ti vysvětlil na začátku, v Carpe Diem získáš především zkušenosti – a co může být lepšího? Vezmi si příklad z toho,

co říkáme našim čtenářům: ‚V životě nejde o to, pořádně jen brát, ale spíš o to, umět se něčeho vzdát.‘ Nemám pravdu?“

To byl celý Goodman, když ho člověk požádal o zvýšení platu, chtěl, abyste mysleli na čtenáře.

Řídil se svou flexibilní strategií – bytostně svými čtenáři opovrhoval, současně však, když se mu to hodilo, se na ně odvolával v obrazných přirovnáních coby na zrnka boží –, ale jinak Goodman žádné protimluvy nepřipouštěl. Stejně tak se mu nikdo v Carpe Diem neodvážil odporovat. Svě čtenáře si vždycky našel, byli tu dávno před Angelou, která na ně měla mimochodem ještě méně času než sám Goodman. Andy nemohl zapomenout na ten syčivý zvuk, který se prodral Angele mezi rty, ale vyvěral hluboko z hrdla, když se jí zeptal, jestli by tu knihu, kterou zrovna strkal do obálky, mohla doporučit i jeho sestře. Angela měla v očích rozčarovaný pohled černošky z Beninu, která nemůže pochopit, proč její předci museli 400 let žít v otroctví, když je přece voodoo tak mocné. „Pche! Kdyby ty manuály fakt fungovaly, nebylo by na světě tolik zoufalců.“

Ale to už Goodman otevřel dveře, položil Andymu ruku na rameno a věnoval mu laskavý úsměv. „Možná kdyby tvoje další kniha vydělala majlant, mohli bychom se o tom znovu pobavit. Mimochodem na čem teď děláš?“

Andy na něj tupě zíral. Jak by mu asi bylo, kdyby se vracel domů a nikdo ho nevítal?

„Na Ruth Challisové,“ zamumlal.

„Á, ano, potřeboval bych korektury ještě dnes. Zvládneš to?“

„Ano... asi ano.“

„Dobře. To je vše, co potřebuju vědět. Je to pěkně velké sousto. A mrzí mě, že ti k němu ještě přidávám.“

Požádal jsem Angelu, aby ti přinesla rukopis Enid Tan-
sleyové. Jo, a poslední věc.“

Andy čekal.

„Možná bys mohl do budoucna chodit do práce tro-
chu dřív...“

Andy vyšel ze dveří Goodmanovy kanceláře. Tomu
už nic nebránilo v tom, aby si sundal kravatu z háčku
na druhé straně dveří a popadl sako a kabát z pohovky.
Spolehlivé znamení, že se co nevidět odebere na oběd
do Wheeler's.

Andyho otec, pilot, říkával, že když má člověk něco pří-
mo před očima, ne vždycky to hned uvidí. „Může za to
centrum zraku, které se nachází až vzadu v mozku. Pilot
musí pořád sledovat oblohu. Když má něco nebezpeč-
ně blízko před sebou, na chvíli se mu to ztratí z očí –
a pak ho to zasáhne.“ Pokud šlo o Sophii nebo Riana
Goodmana, Andy asi neměl žádné periferní vidění.

Když se vrátil do své kanceláře, vrazil do vysunutě-
ho šuplíku a převrhl hrnek, který mu Angela postavila
na stůl. Zoufale pátral po něčem, čím by vysušil rozli-
té kafe, které se mezitím vsakovalo do korektur spisku
Ruth Challisové. S tou tíhou na hrudním koši se skoro
nedalo soustředit.

Káva kapala na podlahu. Svou budoucnost už viděl
v jasných barvách. Cokoli, co se ode dneška zhatí nebo
nepovede, bude svádět na to, že Sophie zmizela z jeho
života.

Donesl si ze záchodu roli toaletního papíru a začal
jím utírat napáchanou škodu.

Navlhlé stránky byly dílem hlavní odbornice na ma-
niodepresivní stavy v Carpe Diem. Goodman, který se
nemusel obtěžovat tyhle bláboly číst, považoval její
energií nabitou prózu za „vysoce obohacený uran“. Ale
vdechnout slovům Ruth Challisové život, zkontrolovat

pravopis, fakta i gramatiku, to byla Andyho práce. Stejně jako další úkony v Carpe Diem. Angela (redaktorka, sekretářka a personalistka v jedné osobě) vrhla na spis pohled pokaždé, když Andymu nesla šálek svého jazyk spalujícího latté, nápoje z prášku, který nebyl s kávovým zrnem příbuzný ani z otcovy, ani z matčiny strany. Další příklad Goodmanova skrblictví.

Polité korektury knihy Ruth Challisové mu přivolaly vzpomínku na mokré noviny, do kterých si Andyho matka ukládala cibulky rostlin. Káva nechala skvrny na téměř průhledném papíře a ze spodních stránek začal prosvítat text. Řádky špatně napsaných slov soutěžily o přečtení s těmi politými. Ve výsledném efektu, ještě umocněném stopami po instantním prášku a hnědých bublinkách, to vypadalo dost bezútěšně.

Andy chtěl oddělit jednu stránku od druhé, ale přetrhl je. Položil první půlku rukopisu na radiátor, aby ho vysušil, a začal číst kapitolu 5 „Vzdejte se své vlastní minulosti“.

První řádka byla ukázková Challisová: „Nedovolte, aby vás myšlenky na vaši minulost svažovaly.“

Zkontroloval nevrle celý odstavec s původním strojopisem, vzal ostrou tužku a přeškrtl ž ve slově „svažovaly“ a udělal z něj „svazovaly“.

Možná měla matka i sestra pravdu. Se Sophií to nemělo budoucnost. Možná jí propadl jen proto, že mu někoho připomínala.

Když se vrátil z letních prázdnin z Kanady, svěřil se tehdy desetiletý Andy své sestře, že viděl otce na letišti objímat nějakou cizí ženu.

„Jak se jmenovala?“

„Lynn.“

„A co dělá?“

„Pracuje jako pilotka u Moose Jaw.“

Sestra se na něj zadívala. „Nekecáš?“

Ale vždyť viděl, jak byl otec šťastím bez sebe, když se ta žena smála. „Jak vypadala?“ naléhala na něj sestra o rok později. Tou dobou už žil otec v Kanadě.

„Už jsem ti to říkal.“

„Tak to zopakuj.“

Andy neměl možnost udělat si celkový obrázek. Viděl ji jen zezadu. Jantarové vlasy měla stažené do culíku. Protáhlá hlava. A ten smích.

„Neměla uniformu. Měla modrý rolák a černý šátek přes ruku.“

Zato si pamatoval, kde přesně stál, stejně jako si pamatoval pozici určitých vět na stránce. U pásu se zavazadly sledoval, jak se jeho světle fialový tlumok, který mu matka koupila v Salisbury, natřásá a blíží se k němu. Oni dva spolu mezitím hovořili útržkovitými slovy, kterým nerozuměl. Dlouho mu ta scéna nedávala smysl, dokud se o řadu let později nedostal do Polského klubu.

„Támhle je moje taška,“ jejich vzájemné pohledy se od sebe odtrhly.

„Asi už radši půjdu,“ zamumlal otec.

Dotkla se okraje jeho úst a poodstoupila.

Když se ho Andy zeptal, kdo byla ta žena, která ho objala a za kterou se tak toužebně ohlížel, otec ho vzal za paži a silně ho k sobě přitiskl. Tím mu ovšem v kapsičce u košile rozdrtil dárek, který mu po synovi poslala jeho žena, několik vylišovaných sněženek ze zahrádky zabalených do modrého ubrousku. Poprvé s ním mluvil jako s dospělým. „To je někdo, s kým jsem lítával.“ Měl na sobě tmavě zelenou polokošili a proužkované ponožky a byl poněkud zadýchaný.

Někdo, s kým lítával!

Popadl Andyho tlumok a vyšli ven k autu. Na předním sedadle ležela tuba krému a pytlík sušených hrušek, které Andymu nabídl, zatímco on si vmazával krém do

koutků rtů. Pleť v otcově obličejí měla šedou barvu, vypadal zchváceně. Ale jeho oči byly neobyčejně jasné.

Krátce po páté hodině přetáhl Andy dvě gumičky přes výtisk *Jak svého černého psa vycvičit na psa vodičího* a zanesl ho do Goodmanovy kanceláře na konci chodby.

Přemožen dřímotou po opulentním obědě ve Wheeler's ležel vlastník Carpe Diem natažený na jedné ze svých pohovek a chrápal.

„Něco urgentního?“ zeptala se Angela, která se objevila u dveří, a znemožnila tak Andymu výhled na šéfův pas širší o nějakého toho humra.

„Chtěl to co nejrychleji.“

Angela, trochu podrážděná i uklidněná Goodmanovým chrápáním, rukopis převzala. „Předám mu ho.“ Pak se na Andyho zvědavě podívala. „Copak?“

Teprve teď mu to došlo. Jak přežije nadcházejících pár měsíců? Potřeboval dostat přidáno, aby mohl zaplatit hromadu složenek, nemluvě o ještě neuhrazeném nájmu.

„Nevím, jak bych to řekl...“

Zeptala se přerývaným hlasem: „Potřebuješ půjčit další peníze?“

4

Ze zbytku týdne si Andy moc nepamatoval. To, že mu Goodman odmítl zvýšit plat, bylo jen součástí marasmu, do kterého jeho život zabředl poté, co zmeškal Furnivallův pohřeb.

Nejedl. Nemohl spát. Na bradě mu vyrazily pupínky.

Všechno ho rozčilovalo: kancelář, instantní káva, kterou mu Angela nosila ze soucitu, i zámek na domovních dveřích, který nefungoval. Uměl si bohužel představit reakci domáciho: „To ti povídám, neudělám s tím